

WERKASALON SUKUTERVEISET

SUKUSEURAN JÄSENLEHTI 20
Vihanti huhtikuu 2017

Vihantilla
7. Werkkasalo

Työmuoti liikkua
Touko-Luonto

mp

1. Si-nä ei-muit rau-han-sa, ra-kas-maa, ta-hat
2. O-lit Aun-täsin Aho-jen a-ra-maa, ei

mp

Onot-ta sun un-ta-si ker-Li. Su-a sat-tais-no la-h-tai-in
rau-haa-ei häi-hin-nyt ku-kaan, jo-dot met-raa oaa pyy-tyt

ra-kas-taa, si-nä, ei-tä-mä i-häi-ker-Li.
raa-lis-taan, huu-dot häi-pyy-tyt tuu-li-u mu-kaan.

3. Jo uuit, kuinka tulleet raikasot,
ho-roo-työt polven kantele,
tulas kaimesta-mäisin uohtajat,
Touko-kauteen on mukalasta.

4. Kansa-dot ois-ryöt oikho-laan,
mies-pöytä pytti-jo raunuihin,
ja palat, na-kasot kummitaan
ja kuji-ka kajat jo raunuihin.

5. Nyt uudet on ansoit ja ilguitat,
jo uusi on eläinten kanta,
Vaan rauhat on iltojen antoreet,
jo rauha on totuuden maita.

6. On uudet maita maita maita
on Vihanti-maan pi-mä,
Näet kaisat-maita layt-maita,
muu-antat nyt melokkivat maita.

7. Siis eläin rauhasa rakas-maa,
tuhot onot-ta sun un-ta-si ker-Li,
Su-a tä-läis-a lahtainin ra-kas-taa,
mies kummitaan, oikho-laan.

Seuran hallitus 11.7.2015 alkaen

Puheenjohtaja

Hannele Verkasalo

040 078 9728

Pitkäläntie 387

16900 Hämeenlinna

hannelever@gmail.com

Rahastonhoitaja

Eija Hanhineva

044 096 4514

Tinatie 6

86400 Vihanti

eija.hanhineva@gmail.com

Merja Honkakoski

050 345 2063

Ketuntie 7

86400 Vihanti

merjahon@gmail.com

Minna-Mari

Myllykangas

040 583 5544

Jylhänrannantie 406

92600 Pulkila

minnamari.myllykangas@gmail.com

Varapuheenjohtaja/Sihtööri

Petri Verkasalo

050 357 4257

Iisakintie 13

85410 Sievi

p.verkasalo@omanetti.fi

Jäsenasiat

Minna Rautio

044 324 4422

Vihtaperäntie 20

86300 Oulainen

minna.rautio@kasvusepat.fi

Irma Lumiaho-Ollila

0400 386 331

Limingantie 293

92430 Paavola

irma.lumiahoolila@gmail.com

Werkasalon Sukuterveiset- lehden

toimituskunta on seuran hallitus.

Päätoimittaja Hannele Verkasalo.

Taitto Timo Nurmikari.

Painopaikka Rannikon Laatupaino, Vihanti.

Hallitus koolla. Vasemmalta Petri Verkasalo, Minna Rautio, Merja Honkakoski, Eija Hanhineva, Minna-Mari Myllykangas, Hannele Verkasalo ja Irma Lumiaho-Ollila.

Tiedoksi: Sukuseuran seuraava tupailta pidetään Kotiseutukeskuksessa Ukko-Pekassa (Vihanti) maanantaina 8.5.2017 klo 18. TERVETULOA!

Puheenjohtajan palsta

Rakkaat werkasalolaiset sukulaiset,

Olette saaneet tuoreet Sukuterveiset käteenne. Sukuseuran jäsenlehti numero 20 on melkoinen saavutus pieneltä seuralta 100-vuotiaassa Suomessa. Kiitokset siitä menevät taas aikaansaaville hallituksen jäsenille ja muille sukulaisille, jotka ovat kirjoittaneet muistojaan talteen.

Viime lehden ilmestymisen jälkeen olen tyhjentänyt 63 vuotiaan omakotitalon, jonka vinttikomeroista löytyi monenlaisia aarteita:

- kirjeitä
- valokuvia
- koulutodistuksia, koulukirjoja ja -vihkoja
- laatikko, jonka päällä luki Jaakko Verkasalo

Tuon laatikon sisältöineen uskoin osaavampiin käsiin veljelleni Pekalle. Sieltä löytyi myös 'Jaakko-vaijan' ja isän kirjeenvaihtoa Yhdysvalloissa asuvien Siiri ja James Ollilan kanssa sekä Jaakon kirjoittamien juttujen lehtileikkeitä Pyhäjokiseudusta. Varsinainen aarre on ruskealle nuottipaperille käsin kirjoitetut nuotit "Vihannille" lauluun sekä säveltäjä Taneli Kuusiston allekirjoitus heinäkuulta 1957.

Muistan matkanneeni hevoskyydillä Alpuaan kotiseutupäiville, josta mieleen jäivät pitkät penkit, kukkasin koristeltu portti ja tuo laulu Vihannille. Laulua oli jo kotonakin laulettu, joten se oli ennestään tuttu.

Viime aikoina minua ovat erityisesti ilahduttaneet sukuseuran tupailat, joissa vaalitaan suvun perinteitä leppoisan yhdessäolon merkeissä. Kiitokset järjestäjille!

Suomi 100- juhluvuotena muistellaan myös sotiemme veteraaneja ja heidän ponnistelujaan itsenäisyyden säilyttämiseksi. Taloni vintiltä muiden tavaroiden joukosta löytyneet äidin 'Lotta Svärd'-merkki ja jäsentodistus muistuttivat hänenkin osallistumisestaan. Tässä lehdessä on myös kotiseutumme lotista Irma Lumiaho-Ollilan äidistään kirjoittamassa tarinassa.

Sukuterveisin Hannele Verkasalo

Kotiseututyö Vihannissa

Vihannin Kotiseutuyhdistys 70 vuotta

Vihannin kotiseututyö alkoi jo 1920-luvulla, kun Alpuan nuorisoseuralle perustettiin kotiseututoimikunta. Vihannin nuorisoseura perusti oman toimikuntansa vuonna 1939, mutta sotien vuoksi toimikunta kokoontui vasta vuonna 1946. Molemmat toimikunnat päättivät yhteisessä kokouksessaan 1.12.1946 kutsua koolle kotiseutuyhdistyksen perustavan kokouksen Vihannin kunnantalolle. Perustavassa kokouksessa 6.1.1947 läsnä olivat Kustaa Hirvilampi, Matti Junttila, Martta Junttila, Juho Kaurala, Mikko Laurila, Aate Lumiaho, Toivo Y Mikkeli, Matti Mustakangas,

Veikko Salin ja Hugo Verkasalo.

Ensimmäisessä hallituksessa toimivat puheenjohtajana Aate Lumiaho, sihteerinä Matti Junttila, rahastonhoitajana Toivo Y Mikkeli ja jäseninä Rafael Jokilehto, Juho Kaurala, Mikko Laurila, Matti Mustakangas, Ahti Verkasalo ja Vilma Vikki.

Seitsemänkymmenen vuoden aikana yhdistyksen toiminnassa on ollut mukana paljon suvun jäseniä ja voisi sanoa kotiseututyön olleen verkasalolaisille tärkeä asia. Pisimpään sukuseuralaisista toimivat: Toivo Y Mikkeli rahastonhoitajana 29 vuotta, Osmo Verkasalo 29 vuotta, josta puheenjohtajana 5 vuotta, Jaakko Verkasalo 21 vuotta (puheenjohtajana 1968–1975), Timo Kankaala 16 vuotta (pj 1991–1996)

ja Eino Häkkilä 15 vuotta (sihteerinä 1991–2003).

Tässä kuvassa (kotiseutuarkisto) Matti Junttila (Museo-Matti) ja Jaakko Verkasalo

Alusta alkaen yhdistyksen toiminnassa haluttiin noudattaa samanarvoisuuden periaatetta. Kotiseutuyhdistys oli ja on koko Vihannin alueen yhdistys. Juhlia ja retkiä on järjestetty kaikilla kylillä, yhdistyksessä on edelleen jäseniä eri puolilta kuntaa Ilveskorvesta Möykkylään. Oli luonnollista, että Vihannin ja Raahen kuntaliitoksen jälkeen kotiseutuyhdistys sai oikeuden käyttää Vihannin vaakunaa.

Jäsenhankinta oli varsinkin alkuaikoina aktiivista. Vuoden 1956 toimintakertomuksessa kerrotaan: ”jäsenmäärässä on tapahtunut ilahduttavaa kehitystä. Ainaisjäsenissä on lisäystä 17 henkeä, joista 16 on hankkinut Jaakko Verkasalo.”

Vihannin museo-toiminnan ”isä ” Matti Junttila eli Museo-Matti aloitti jo vuonna 1937 museoesineiden keruutyön. Kymmenen vuotta hän säilytti museoesineitä kotinsa Viitin puojin vintillä ja riihessä, kunnes vuonna 1947 saatiin Manttaalikunnan viljamakasiini kirkon luota vuokrattua museoksi.

Avajaispäivänä juhannuksena 1948 museoesineitä oli jo esillä 500 kappaletta. Matti Junttila toimi museon hoitajana lähes koko ikänsä. Traaginen sattuma on, että Museo-Matin kuolinyönä Makasiinimuseoon murtauduttiin.

Ukonkantin valmistuttua ryhdyttiin suunnittelemaan kirjaston yläkertaan perusnäyttelyä osasta makasiinimuseon esineistä. Pystytystyöryhmässä mukana olivat Elma Kotila, Anni Kiviniemi ja Anna-Liisa Junttila (kankaankudonta- ja vaatevitriinit), Urho Lämsä ja Osmo Verkasalo ((puusepän ja suutarinvitriinit), Eino Häkkilä, Kauno Mustakangas ja Kauko Kotila (metsästys- ja kalastusvitriinit) sekä Velu Kotila ja Kalevi Haapakangas (pajavitriini).

Erilaiset kesäjuhlat ovat alusta alkaen olleet mukana kotiseutuyhdistyksen toiminnassa. Vuodesta 1949 lähtien pidettiin joka toinen kesä kotiseutujuhla ’Vihanti-päivä’ ruokapitoineen vuorotellen viidellä eri kylällä. Ensimmäisen juhlan ruokalistalla oli vihantilaisia perinne-ruokia: reikäleipää, rieskaa, roppaa, lummuusia, talakkunaa, vasikanreittä, makkarapaistia, pottuja ja lihaa, limppivelliä, makijaajuustua ja tynnyrisahtia. Kirkonkylällä pidettyjen juhlien ohjelmaan kuului myös mm. jumalanpalvelus, museoon tutustuminen ja näytelmä. Viimeinen Vihanti-päivä vietettiin vuonna 2000 Ilveskorvessa. Vuonna 1976 alkaneet museon ulkoilmajuhlat sen sijaan jatkuvat edelleen. Juhla sai vuonna 2004 nimeksi Vihannin Vesihelmijuhla ja juhlan yhteydessä vietetään kotiseudun Helmiä – viikkoa erilaisine tapahtumineen.

Tänä vuonna viikon ohjelmassa on mm. Järvikirkko, hautausmaakierros, Kinttupolkuvaellus, lätkykahvila ja tietysti

musiikkia. Viikko huipentuu Vihannin kotiseutuyhdistyksen 70-vuotisjuhlaan Vihannin seurakuntatalolla su 30.7. Samassa juhlassa paljastetaan lotta- ja sotilaspoikalaatat.

Vuonna 1977 aloitettiin kotiseutukeskuksen suunnittelemisen. Pohjana suunnitelmille olivat Elias Verkasalon kotiseutukeskus-suunnitelmat vihantilaisesta kotiseututyöstä. Ensimmäiseksi talomuseoalueelle pystytettiin vuonna 1981 Lumimetsästä siirretty Mikkilän kantti, seuraavana vuonna alueelle siirrettiin Kuusiahon tuulimylly Ohinmaanperältä. Osuuskauppa Arinan lahjoittaman Hietalan kantin pystytys ja kunnostus tapahtui 1980-luvun aikana. Vuonna 1989 alueelle lahjoitettiin Alpuan Pirttisaaren pihapiirissä sijainnut asevelitalo, joka oli sotalleski Marjatta Lähdesmäelle (myöh. Kankaala) ja hänen lapsilleen rakennettu koti. Asevelitalo eli Uhtuan kantti pystytettiin 1997, samana vuonna alueelle nousi myös puuliiteri. Lisäksi alueella on Pekkalan aitta, vuonna 2004 valmistunut Ukko-Pekka ja kivikautisen asumuksen rekonstruutio, vanhoja kaivosvaunuja ja malmilohkareita.

Kotiseutuyhdistyksen uusi hankinta Saarankantti sijaitsee erillään museoalueesta Onnelantien sivussa lähellä seurakuntataloa. Talon historia ulottuu 1800-luvulle ja se onkin vanhimpia taloja Vihannin kirkonkylällä.

Yksi kotiseutukeskus suunnitelman päätavoitteista ollut kirjasto/monitoimitalo Ukonkantti toteutui vuonna 1991 kunnan toimesta ulkomuseoalueen viereen. Suunnitelmassa oli myös kesäteatteritila, lastenleikkialue, palloilualue ja kotiseutupuisto kävelypolkuineen. Näistäkin asioista osa on toteutunut viime

kesänä alueelle rakennetun liikuntapuiston myötä. Liikuntapuisto vihitään käyttöön 12. toukokuuta, jolloin alueelle istutetaan myös itsenäisyyden juhluvuoden tulevaisuuden kuusia. Liikuntapuiston kehittäminen jatkuu vielä tulevaisuudessa aluelautakunnan varoin.

Perinteen tallennus on kuulunut kotiseutuyöhön alusta saakka. Museo-Matti keräsi mm. sananparsia, uskomus- ja paikallistarinoita, arvoituksia ja leikkejä talteen. Yhteistyössä kunnan kanssa tehty Vihannin kirja I valmistui joulukuksi 1978. Ensimmäinen runokirja -sanat ovat siltoja vuonna 2005, sai pian jatkoa toisella runokirjalla ja murren sanakirjalla. Tarinakirjat Täyttä tarinaa ja Äijänleuasta Victoria Vergeen ilmestyivät seuraavaksi. Koko kirjallinen työ huipentui Vihanti kirja II – julkaisuun huhtikuussa 2016.

Kuvassa Vihanti kirja II toimittajat vasemmalta Aarne Mämmelä, Erkki Kotila, Anja Kaartinen ja Merja Honkakoski

Olen ylpeä siitä, että olen saanut olla yli kymmenen vuotta mukana kotiseutuyhdistyksen toiminnassa ja antaa siihen oman panokseni. Toivotan kaikki tervetulleeksi kesän kotiseutuviikolle eri tapahtumiin juhlistamaan yhdessä yhteistä yhdistystämme.

Merja Honkakoski

Eeva Lumiahon lottamuistoja sota-ajalta

Irma Lumiaho-Ollila

Äitini Eeva Lumiaho, o.s. Pirnes, muisteli syksyllä 2016 lotta-aikaansa Vihannissa ja Karhumäessä 1930- ja -40-luvuilla. Vihannin kirkonkylällä ja Korvenkylässä toimi Lotta-Svärd yhdistyksen paikallisosasto. Alpuan kylälle oli perustettu lottien kyläosasto.

Sotaa edeltävänä aikana yhdistyksessä oli monenlaista toimintaa yhdessä suojeluskunnan kanssa. Lotat huolehtivat suojeluskuntalaisten muonituksesta harjoitusten aikana. Niinpä tarvittiin mm. astioita, erilaisia keittovälineitä ja ruokatarvikkeita. Näihin oli kerätty varoja pitämällä iltamia, arpajaisia ja ompeluseuroja. Eri tehtäviä varten järjestettiin myös koulutusta. Äitini osallistui mm. muonituskurssille, joka pidettiin vuonna 1938.

Kun yleinen liikekannallepano tuli syksyllä 1939, äidilläni oli valmiuksia toimia viestilottana. Viestintä oli hänelle tuttua, koska vuodesta 1935 alkaen hän oli asunut Alpuan kassalla, jossa hän oli äitinsä Fanny Pirneksen apuna Alpuan puhelinkeskusta hoitamassa. Vihannissa puhelinkeskus sijaitsi rautatieasemaa vastapäätä. Koko talvisodan ajan äitini kulki pääosin polkupyörällä Alpuasta Vihantiin 14 kilometrin matkan hoitamassa tehtäväänsä. Työvuoro kesti 8 tuntia ja paikalla oli aina myös suojeluskuntalainen. Talvisota päättyi 13.3.1940 solmittuun Moskovan rauhaan.

Äitini kihlautui isäni Jaakko Lumiahon kanssa samana päivänä kun Kyösti Kallio kuoli, eli 19.12.1940. Heidät vihittiin 9.10.1941 Vihannin pappilassa, kun isäni oli käymässä lomalla jatkosodasta, joka alkoi 25.6.1941. Talvi 1942 oli melko rauhallista aikaa Vihannissa. Ilmavalvontaa saattoi olla, mutta äitini ei

osallistunut siihen.

Kuvassa Eeva ja Jaakko Lumiaho

Kesällä 1942 äitini matkusti Itä-Karjalaan viestilotaksi. Karhumäessä sijaitsi Itä-Karjalan sotilashallinnon alue-esikunnan puhelinkeskus, jonka hoitajaksi hän meni.

Isäni Jaakko Lumiaho oli haavoittunut Uhtualla v. 1940, jonka jälkeen hänet määrättiin aliupseerikouluun ja sen käytyään Itä-Karjalan alue-esikuntaan, jossa eversti Veikko Räsänen toimi aluejohtajana.

Alue-esikunta sijaitsi lähellä rintamalinjaa, sillä tykkien suuliekitkin näkyivät hallintorakennukseen. Suuressa rakennuksessa työskenteli satakunta henkilöä erilaisissa tehtävissä useissa eri toimistoissa. Äitini välitti alue-esikunnan sisäisiä puheluita. Puhelinsanommat olivat koodikielisiä numerosarjoja ja kirjainyhdistelmiä, joten tarkkana piti olla ja virheitä ei saanut tehdä. Puhelujen välittäminen oli kolmivuorotyötä, joka oli kolmen lotan vastuulla ja aina yksi sotilas oli valvomassa.

Aluehallinnossa oli monenlaisia tehtäviä, joita hoitivat sotilaat ja lotat. Tosin

paikalliset karjalaisnaiset huolehtivat mm. pyykinpesusta ja siivoamisesta. Ateriointi tapahtui ruokasalissa ja usein oli tarjolla lihaperunoita tai hernekeittoa.

Hapanruisleipä oli maittavaa ja palanpainikkeena toimi vesi, sillä maitoa ei ollut saatavilla. Korviketta ja teetä nautittiin jonkinlaisen pullan kera.

Vapaa-aikana äitini teki käsitöitä. Marjojen poimiminen metsästä oli liian vaarallista ja ehdottomasti kiellettyä, koska rintamalinja oli niin lähellä. Kyselinkin, eikö äitiäni pelottanut Karhumäessä, mutta hän sanoi, että ”nuorena (22v.) ei osannut pelätä”.

Tässä kuva Karhumäen esikuntatalosta, johon äiti ensinnä meni

Ensimmäisen kerran äitini kävi lomalla Alpuassa lottatyöstä jouluna 1942. Loma kesti 10 vrk ja seuraava loma oli vasta maaliskuussa 1943. Matkustaminen tapahtui junalla, jotka olivat hyvin täysiä. Matka oli pitkä kestäen lähes kolme vuorokautta. Risteysasemilla joutui junanvaihtoa odottamaan monta tuntia. Viholliskoneet myös uhkasivat ja eräs junamatka keskeytyikin välillä pommituksiin.

Äitini Eeva Lumiaho toimi rintamalottana noin vuoden ajan, sillä heinäkuussa 1943 hän palasi Alpuaan.

Maaselän kannaksella Seesjärven ja Äänisjärven välissä sijaitseva Karhumäki vallattiin joulukuussa 1941 ja suomalaiset vetäytyivät pois kesäkuussa 1944.

Tupailloissa tullaan tutuiksi

Tupailloista on tullut suosittu tapa kohdata sukulaisia. Viime vuonna 2016 kokoonnuttiin jälleen kaksi kertaa. Keväällä olimme Korvenraivaajien talossa Ilveskorvessa. Syksyllä kohtaamispaikkana oli Lumimetsän Nuorisoseuran talo.

Toukokuussa illan aiheena oli Vihanti-kirja II. Kirjan toimittamisessa mukana ollut Merja Honkakoski esitteli kirjan syntyhistoriaa ja sisältöä. Sinikka Mikkela luki kirjaan kirjoittamansa jutun Mikkela'n suvun kauppiasta, jonka pohjalta kerrottiin omia muistoja. Muutakin keskustelua syntyi, ja ilta kului rattaisti kahvittelun, laulun ja tarinoinnin merkeissä. Tupailtaan oli saapunut vieraita Oulua, Sieviä ja Pulkkilaa myöten. Mukana oli kolmekymmentä sukuseuralaista.

Marraskuun alussa Lumimetsässä keskustelimme erikoisista tarinoista, henkilöistä sekä kummitusjutuista. Tarinat olivat osittain huumorin höystämiä, osa tarinoista oli myös surullisia. Monille tarinat ja henkilöt olivat tuttuja, mutta useat kuuluivat niistä ensimmäistä kertaa.

Kuulimme illan aikana myös Eeva Heilalan esittämiä runoja. Runot olivat elämänläheisiä, kuten Eevan runot aina. Kauimmainen sukuseuralainen tuli

Sipoosta saakka. Iltaan oli saapunut neljäkymmentä sukulaista.

Kuvassa Eeva Heilala, takana Merja Honkakoski

Tupailloissa tarjotaan juomiset ja syömiset sukuseuran kustantamana. Samoin ilmoitukset ja tilavuokrat maksaa sukuseura. Seuraava tupailta pidetään Kotiseutukeskuksessa, Ukko-Pekassa ma 8.5.2017 klo 18. Sinne ovat kaikki sukulaiset tervetulleita!

Eija Hanhineva

Runo Eeva Heilalan kokoelmasta 'Elämän värit'

*Metsässä on saanut vaeltaa yksin,
ei ole näkynyt suomalaista,
ei ketään muunkaanmaalaista.
Joskus Rannan Pirjo pyytää kaverikseen,
kun pelkää karhuja.
Minä en pelkää,
uskon vanhaan viisauteen:
karhu ei syö vanhaa naista.*

Oikaisu Sukuviestin 19 tietoihin: Kaisa Sofia Kiimalan tarinan kirjoittaja on Eila Rautio. Ei siis Leena Kuorilehto.

SUOMI 100-VUOTTA

Leena Kuorilehto

Olin lapsena suhteellisen taitava tekemään pieniä tuhmuuksia ja tuhmuuden tehtyäni piilouduin erinäisiin piilopaikkoihin. Yksi tavallisimmista piiloistani oli eteisen pöydän alla. Eteinen oli hämärä, koska siellä ei ollut kuin yksi ikkuna ja sekin toiseen eteiseen. Nurkassa ikkunan alla oli vanha pöytä. Oletettavasti oli joskus ollut isännänpöytänä, koska siinä oli vetolaatikko pöytälevyn alla. Nyt pöydällä oli vahakangas, jonka helma suojasi sopivasti katseilta pientä aktiivista touhuajaa. Pöydällä oli pärevakka, jossa oli isolla liinalla peitettynä kymmenhenkisen perheen leivät ja pullapitkot. Joskus sieltä laskeutui pöydän alla olijan nenään vastaleivotun leivän viekoitteleva tuoksu.

Kuva pöydästä on otettu vuonna 1994, jolloin taloa tyhjennettiin purkua varten. Silloin, kun minä makasin tämän pöydän alla, seinät eivät olleet noin valkeat eikä sähköjä ollut.

Sitten taas kerran tein jotain luvatonta ja piilopaikka kutsui. Istuin pöydän alla mököttämässä ja mietin mitä oli tullut tehtyä. Aikani istuttua päätin vähän levähtää ja menin makuulleni. Katselin pöydän alustaa ensimmäistä kertaa tästä vinkkelistä. Maalaamaton alusta

ja siinä laatikko, joka oli työnnetty pelkkien listojen varassa paikoilleen. Laatikon takana oli toinen kapeampi laatikko. Mitä, onko tuollakin salalokero? Pappani kirjoituspöydän ja klaffilipaston salalokerot olivat jo tuttuja, mutta tätä en ollut nähnyt ennen. Siihen unohtui tuhmuudet ja mökötykset. Nostin vahakankaan helman pöydälle ja rupesin tutkimaan.

Suuremman laatikon sisältöä en enää muista. Nostin sen pöydälle. Salalokeron kyljessä oli pyöreä reikä, josta aikuinen saattoi vetää sormella laatikon ulos. Minun käteni olivat liian lyhyet, joten konttasin pöydän alle siirtämään salalokeroa toiseen laitaan, jotta sain sen nostettua pois.

Laatikossa oli narulla sidottu pahvinen paketti. Kiireesti juoksin näyttämään sitä isälle. Hän ihmetteli, mistä sinä tämän löysit. Hänellä, eikä papalankaan, ollut mitään tietoa salalokerosta, vaikka olivat ikänsä asuneet talossa. Paketti sisälsi venäjän vallan aikaisia 5 ja 10 pennisiä ja niitä oli paljon. Ei niille osattu arvoa antaa silloin. Me lapset olimme "kauppasilla" ja maksettiin niillä leikkiostoksiamme.

Osa niistä meni hukkapiiloon meidän leikeissämme ja suurin osa katosi mystisesti näkemäni miehen käydessä luvottomasti paikan päällä. Perinnönjaossa saimme sisarusteni kanssa jokainen muutaman kolikon muistoksi lapsuudenkodista. Minun rahani ovat enimmäkseen Nikolai II aikaisia. Aleksanteri II aikainen 10 penninen vuodelta 1865 ja Aleksanteri III aikainen 5 penninen vuodelta 1888 ovat näistä vanhimmat rahat. Kahteen rahaan kaiverrutin joskus kuusikymmenluvulla velipojalla reiät, jotta voisin pitää niitä riipuksena. Toista käytän edelleenkin.

Omaa vanhojen kolikkojen kokoelmaani

Miten tämä sitten liittyy meidän 100-vuotias Suomi teemaan? Rahat luultavasti kätkettiin kun itsenäinen Suomi otti oman rahan käyttöön. Ajankohdan tulkintaa tukee uusimpien kolikoiden vuosiluvut, jotka ovat 1914 ja -15. Rahojen kätkeminen tapahtui varmasti vuoden 1915 jälkeen. Rahapajan uusimmat kolikot tuskin kulkeutuivat kovin nopeasti Pohjois-Suomeen, joten voimme otaksua, että rahat kätkettiin itsenäisen Suomen alkuaikoina. Ehkä silloin ei oikein luotettu itsenäisen Suomen markkaan, vaan laitettiin Venäjän vallan aikaisia rahoja vähän syrjään pahan päivän varalle. Kiimalassa vuonna 1917 oli isäntänä Jaakko Kiimala (1858 -1931 minun iso-iso-isäni, joka 1917 oli 59-vuotias). Vaimonsa Hilma Verkasalon tytär Kaisa Sofia (1869 -1955 minun iso-iso-äitini, joka oli 1917 48-vuotias). Lapsista Johannes oli 24- vuotias, Anna 23 ja minun isoisäni Jaakko 21 vuotias. Loput lapsista olivat alle 20 vuoden ikäisiä, Saimi nuorimpana oli vain 4-vuotias.

Luultavasti päätöksen rahojen piilottamisesta teki isäntä emännän kanssa yhdessä. Mahdollista on myös, että salalokero oli vain isännän tiedossa. Rahat olivat huolellisesti pakattu ja narulla sidottu, joten ei ihan kuulosta pelkiltä käyttörahoilta. Isäntä kuoli 1931; 14- vuotta Suomen itsenäistymisen jälkeen. Veikö Jaakko

tiedon rahoista mukanaan hautaan, vai unohtiko vaimo salalokeron olemassaolon? Kukaan jälkeläisistä kahdessa sukupolvessa ei tiennyt salalokerosta mitään, koska muuten ne olisi jaettu jo monessa perunkirjoituksessa. Kukaan heistä ei arvannut katsoa pöydän alle. Rahat olivat tallessa, kunnes huomasin ne maatessani pöydän alla ja miettiessäni syntyjä syviä.

Jaakko Kiimala (s.1858) asui Oulaisten Piipsjärvellä. Sinne perustettiin Oulaisten ensimmäinen Pellervolainen osuuskassa vuonna 1916. Tätä ennen raha-asiat hoidettiin Postisäästö-pankissa ja kirkolla olevassa Säästöpankissa.

Piipsjärven kyläkirjassa Piipsjärvi -kylä järven ympärillä Veikko Kallio kirjoittaa, että Osuuskassan perustamisasiakirjassa ovat Jaakko Kiimalan veljen Heikki Ylikankaan nimi, sekä Jaakon vanhimman pojan vaimon sukulaisen Mikko Kivirannan nimi. Uskoisin, että Jaakonkin rahat olivat pääsääntöisesti tässä pankissa. Jostain syystä hän oli varannut pikkurahaa myös kotiinsa.

Ensin luulin, että rahojen piilottaminen oli vain yksinkertaisen maalaisen epäluuloisuutta, mutta väitöskirjasta HISTORIALLISTA TUTKIMUKSIA HELSINGIN YLIOPISTOSTA XXIX **Poikkeusajan kaupunkielämä-kerta: Helsinki ja helsinkiläiset maailmansodassa 1914–1918** löysin ihan järjellisiä syitä kolikoiden varastoimiselle.

Samu Nyström kuvaa kuinka 1918 punakaartilaiset olivat valloittaneet Helsingin, jossa sijaitsi rahapaja. Punaiset painoivat seteleitä, jotka myöhemmin mitätöitiin sarjanumeroita hyväksi käyttäen. 1923 Suomen kommunistisen puolueen keskuskomitea pyysi lupaa 1000 markan seteleiden väärentämiseen.

He saivat luvan, mikäli väärennetyt setelit eivät kulkeutuisi venäjälle. Rahaa kuitenkin kulkeutui sinnekin ja Suomen kommunistinen puolue joutui hankaluuksiin Venäjän valtion pankille aiheuttamistaan tappioista. Nämäkin setelit mitätöitiin myöhemmin. Tämä tieto on otettu Helsinki -keskeisestä tekstistä. Luultavasti lieveilmiöt levisivät ympäri maan inflaation ja kolikoiden puutteen mukana. Sattuiko mitätöityjä rahoja kulkeutumaan tänne pohjoiseenkin, jos jopa Jaakon kukkaroon saakka?

Hyvä syy löytyi myös Ylen 25.10.2016 julkaistussa uutisartikkelissa. Helsingissä 1915 palkankorotukset olivat vielä maltillisia vaikka elinkustannukset kuitenkin nousivat hurjaa vauhtia eikä palkka enää riittänyt elämiseen. Käytännössä rahan arvo laski vuoteen 1917 saakka. Rupla irrotettiin kultakannasta jo sodan alussa, mutta siltikin Suomi oli riippuvainen Venäjän ruplista. Suomen sotatalouden tilaukset maksettiin ruplissa, jotka tarvittaessa Suomen Pankissa vaihdettiin markoiksi. Ruplan arvo laski koko ajan ja lisäksi vaihtosuhte ruplan ja markan välillä oli vääristynyt, joten Suomi joutui maksamaan ruplista korkeampaa kurssia. Tämä "ruplarutto" laski markan arvoa. Suomessa rupla oli siis arvokkaampi kuin marka.

Myös silloin valuuttakursseilla pystyi keinottele-maan, mikä taas johti markan maineeseen turvattomana valuuttana. Lisäksi haluttiin päästä eroon paperirahoista vaihtamalla niitä metallirahoihin. Tästä johtuen vaihtoraha loppui vähittäiskaupasta. Vaihtorahana saattoi saada postimerkkejä tai kuitteja, joissa luvattiin maksaa erotus myöhemmin. Ostokset pyrittiin maksamaan tasarahalla, joten pienten kolikoiden tarve oli suuri.

Ilmeisesti suuren maailman melskeet vaikuttivat myös Kiimalan Jaakon taloudenpitoon. Viisaana miehenä hän varautui myös tulevaan. Miettikö Jaakko maailmanpolitiikkaa ja totesi, että vanhassa vara parempi? Oliko hän niin itsenäinen talonpoika, ettei kertonut rahojen kätköpaikkaa kenellekään? Koska Jaakolle tuli kuolema yllättäen halkoja hakatessa rantteella, rahat pysyivät tallessa - kunnes pikkuinen Leena ne sieltä löysi ja kiikutti isälleen.

Nyt vuosien kuluttua huomaa miten kaikki liittyy kaikkeen; entisten sukupolvien kunnioitus ja vanhat kolikot nousivat arvoon arvaamattomaan minun kohdallani.

Kuvituskuvat:

Verkasalo muilla mailla

Riikka Verkasalo-Haig, kaamospakolainen
Chicago, IL 60625, USA

Hansulta (Hannele Verkasalo) tuli Facebook Messenger viesti; "kirjoittaisitko jotain sukulehteen?" Juu mielelläni kiitos. Mistähän asiasta?" "No vaikka mitä Verkasalolaisuus / Suomalaisuus sinulle merkitsee asuessasi siellä Amerikassa?", vastasi Hansu.

Mitä suomalaisuus / verkasalolaisuus minulle merkitsee? Tässähän täytyy siis ihan ajatella.... Suomalaisuus.... suomalaisuus merkitsee minulle katajaista kulttuuri-perintöä, tiettyä vanhaa ja hyvää maalais-järkeä ja faktaan perustuvaa ajattelutapaa, koulutustasolla ja terveyden-hoidolla kehuskelemista, Suomi-poppia, luonnon-läheisyyttä, ainoaa oikeaa joulun tunnelmaa ja kesän pitkiä öitä, ja karjalan-piirakoita. Kyllä luit oikein - karjalanpiirakoita!

No entäs se verkasalolaisuus? Sitä samaa kiitos. Ehkäpä verkasalolaisuus on enemmänkin tietoisuutta ja ylpeyttä suvun pitkästä historiasta ja vastaa kysymykseen "mistä olen tullut ja kuinka monen mutkan takaa?" Tämän tietoisuuden merkitys korostuu Amerikassa, missä lukuisten ihmisten tarina alkoi heille nyt vieraasta maasta jossain kaukana. Monien iso-iso mummut ja vaarit saapuivat tänne kauan sitten tarinoineen ja muistoineen kotimaistaan. Tarinoiden, jotka iso-mummujen ja vaarien mukana haihtuivat historiaan. On rikkautta tietää mistä tulee ja olla ylpeä kotimaasta ja suvun historiasta.

Itse saavuin Chicagoon vuonna 1996 yhdeksi vuodeksi. Tämä vuosi oli pakoa laman ajan Suomesta ja opiskelusta. Se yksi vuosi on kuitenkin venähtänyt pariinkymmeneen. Jatkoin opiskelua Chicagossa, Roosevelt Yliopistossa ja ansaitsin BA tutkinnon (Bachelors in Business Administration and Marketing)

vuonna 1999 and MBA (Masters in Business Administration) vuonna 2010. Nykyään toimin business-analyttikkona ja johdan erilaisia projekteja yhtiössä, joka omistaa ja operoi luksus senioriyhteisöjä ympäri Yhdysvaltoja. Mieheni, Anthony, on erityis-opettaja.

Kuvassa Anthony ja Riikka

Suomessa yritämme vierailla niin usein kun se on mahdollista. Olemme onnekkaita ja kiitollisia siitä, että perhe ja ystävät vierailevat Chicagossa luonamme vähän väliä. Tuoneet mukanaan myös karjalanpiirakoita....

Vierailijat tuovat mukanaan myös kysymyksiä, kuten "mitä sä täällä oikein teet ja kuin sä tänne päädyit". Tähän väliin laitankin osuuden nimeltä "Usein kysytyjä kysymyksiä suomalaisilta". Vastausten taso ja intohimoisuus ovat kahdenkymmenen vuoden aikana jokseenkin hiipuneet...

- Suomalainen kysyy: Mikä Amerikassa harmittaa? Minä vastaan: Ai siis ään ja öön pilkkujen puuttumisen lisäksi?
- Kaduttaako? "Eeeii... ehkä joskus."
- Ikävöitkö? "Totta Mooses."
- Mitäs menit sinne ja miks lähdit? "Nokun... en mä oikein tiedä". Ehkä se oli semmoinen itsenäisyyden todistamisen tarve; "uskallankohan minä ja pärjäänkö siellä"? - Uskalsin ja pärjään☺.

Amerikassa korostuu uniikki "melting pot culture", kulttuurien rikkaus. On erikoista

elää monen eri kulttuurin edustajien seassa.” Kaikki ovat täällä edustettuina”, kuten Chicagossa tavataan sanoa. Kaupungin naapurustot ovat hyvä esimerkki monikulttuurisuudesta; on Chinatown, Koreatown, Bronzeville, Little India, Little Italy, Greektown, Lincoln Square (vanha Saksalainen kaupunginosa), Ukrainian village, Andersonville (ruotsalais-juurinen asuin alue), ja uudempana ”Boystown”, suosittu gay asuinalue.

Vaikeinta ulkomailla eläessä on tietenkin perheestä ja ystävistä erossa oleminen. Saapuessani Amerikkaan vuonna 1996, ei ollut e-mailia, iPhoneja, Facebook Messengeria eikä Skypea. Ihan oikeat, vanhanaikaiset lankapuhelinkeskustelut toimivat melkein ainoana kommunikointovälineinä. ’Aikun ma olen tullut vanhaksi’. Joskus saapui kavereilta myös käsinkirjoitettuja kirjeitä kolme viikkoa vanhoine asioineen. Täytyy myöntää, että moderni tekniikka on pienentänyt maailmaa – Suomi on nykyään paljon lähempänä kuin ennen☺.

Nykyään Amerikassa elämistä haasteuttaa myös ajankohtainen sosio-poliittinen ilmapiiri. Etenkin Donald Trumpin valinta USAn presidentiksi on aiheuttanut riitaa ja välien rikkoutumista myös ”tavallisten” ihmisten keskuudessa. Syynä tietenkin fundamentaalisesti erilaiset ajattelutavat demokraattien ja republikaanien välillä.

Chicago on monen muun pohjois-amerikkalaisten suurkaupunkien lailla demokraattinen ja liberaali paikka, mikä sopii myös meidän asenteisiimme ja ajattelutapoihimme. Myönnän, että Trumpin valinnan aikana tuli mieleen Suomeen muuttaminen, mutta ei ainakaan vielä olla

ihan tosissaan siitä keskusteltu. Tuntuisi kohan se jotenkin periksi antamiselta?

Politiikka sikseen; eläessä ulkomailla kotimaan muistojen tärkeys korostuu ja mitä kummallisemmista esineistä tulee tärkeitä, kuten mummon (Lea Verkasalo) 60-vuotislahjaksi saama lapin kelojuusta veistetty rasia, jossa myöhemmin säilytettiin karkkia. Eikä se karkkikaan ole se paras muisto, vaan se, että vaari (Unto Verkasalo) antoi meille muksuille karkkia salassa vanhemmilta; tai ainakin luultiin niin – vaikkei ollut edes karkki päivää! Oli Marianneja ja Kettu karkkeja, joskus sitä Fazerin sekapussi tavaraa Kiss-Kisseja ja muuta nostalgista namia.

Ja aivan parasta rasiassa on se, että rasian tekijän mummolle kirjoittama viesti on edelleen rasian sisällä ja kuuluu näin:

”Tää varjelkoon Sun kotias, ja kodin oven suuta, onhan sillä puhtia, on lapin kelojuuta. Lääkettäkin sisällään on sillä melkein tonni. Tän valmistant on siulle tuo Salovaaran Onni.”

Kuvassa tynnyrisaunalla (vas) Anthony Haig, Marita Verkasalo, Hanna Pesonen, Joonas Pesonen, Riikka Verkasalo-Haig, Jukka-Pekka Pesonen, Pekka Verkasalo ja Jaakko Pesonen

Nyt täytyy myöntää, että en tiedä kuka tuo Salovaaran Onni oikein on. Ja mikähän oli se alkuperäinen lääke, jota purkki sisälsi? Tekstataan isälle (Pekka Verkasalo).... Isi, kuka on Onni Salovaara? "Ei aavistustakaan. Todennäköisesti joku lappalais-taiteilija." Hoh. Kato Googlesta. "Katoin, niitäkin on useampia, säveltäjästä osakeyhtiöön...." "Sellainen mielikuva on, että se on saatu lahjaksi pullon kanssa."

No selvisi ainakin se kelopurkin alkuperäinen sisältö. Eipä tietoa itse lääkkeestä tai sen tehosta. Käytetty se varmaankin on johonkin tarkoitukseen."

Taas tuli Suomi ja perhe lähemmäksi elektronisen viestityksen ansiosta. Ehkäpä suomalaisuus on muuttuva käsite. Suomalaisuuteni on muokannut chicagolaisuuttani ja päin vastoin. Joskus nämä kaksi ovat sovussa toistensa kanssa, toisinaan ei. Ylipäätään koen itseni onnekkaaksi siitä, että olen saanut jakaa chicagolaisuuteni perheeni ja ystäväni kanssa. Tämä vuorovaikutus on ikuisesti muuttuva ja muokkautuva kulttuuriperintö, joka rikastuttaa elämäni jatkuvasti. On ihan kivaa olla suomalaisena Amerikassa.

P.S. Onni Salovaara- tietoutta vastaan otetaan.

Suvun Tunnukset

Isännänviiri on kooltaan 50 X 400 cm ja on sopiva 8 - 9 metriseen lipputankoon.
Hinta 53,00 euroa

Pöytästandaari

siihen kuuluu kirkas metallitanko sekä marmorijalusta.
Sekä viirin että standaarin on suunnitellut graafikko Kaisu Klemetti.
Hinta 28,00 euroa

Sukukorut ovat malliltaan samat kuin kuusikymmentäluvulla tehdyt korut.

Naisten koru	70,00 €
Kalvosinnapit	50,00 €
Solmioneula	50,00 €

Sukukirja *Verkasalot, Vihantilainen talonpoikaissuku*
sidottu, 562 sivua
Hinta 25,00 euroa,

**Tuotteiden tilaukset tehdään sukuseuran
"tavaravastaavalle":**

Ilkka Verkasalo

kirjeellä puhelimella
Verkaperäntie 195 B 040 5817 912
86360 Ilveskorpi

Sukukirjoja voi tilata myös
Eija Hanhinevalta (Tinatie 6, 86400 Vihanti) ja
Pekka Verkasalolta (Haukantie 38, 04320 Tuusula tai
puh. 050 555 3295).

Tuotteet lähetetään postissa ja mukana tulee lasku.

Hintoihin lisätään mahdolliset postituskulut.
Tuotteiden muunlaisesta toimittamisesta (esimerkiksi
nouto) voi sopia tilaamisen yhteydessä.

Tämän lehden päätoimittaja Hannele Verkasalo
hannelever@gmail.com
puhelin 0400 789 728

ISSN-L 2323-2021
ISSN 2323-2021 (painettu)
ISSN 2323203X (verkkojulkaisu)